

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 23. De impedimento defectus testium, & præsentia Parochi,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

habeat vsq[ue] rationis nihilominus matrimonium non sit validum, nisi ipse quoque pubertatis annos attigerit: vel saltem huiusmodi sit, qui possit habere copulam carnalem, cap. De illis 1. cap. Attestationes, & cap. final. De despons. & impub. & c. vnico §. 2. eodem titulo in 6. Ratio vero talis constitutionis est, quod homines vt plurimum, ante ante annos pubertatis non habeant discretionem sufficientem ad bene expendendum, & eligendum coniugalem consensum, nec sint capaces copulae.

NOTANDVM autem est primo: ex probabiliori sententia (pro qua Couarr. aliquot citat in Epit. quarti Decret. par. 2. cap. 7. nu. 2. & Sanchez. plures, in sequenti nu. 15.) eum qui annos pubertatis excessit, quantumuis nondum potens sit ad carnalem copulam, posse valide contrahere matrimonium, quia neque prohibetur iure Ecclesiastico, cum iam sit pubes: neque iure naturali, cum talis impotentia temporalis sit, non autem perpetua: quae sola matrimonium impedit iure natura, vt habitum est in praecedenti cap. 15. Accedit quod alioqui dicendum esset pari ratione, illum qui post annos pubertatis temporali aliquo morbo laborans, non potest carnali copula vt, nec posse matrimonium contrahere, quod est absurdum.

NOTANDVM est secundo: iuxta probabilioris quoque sententiam, in quam plures Sanchez. refert lib. 1. De matrim. disp. 17. num. 1. & 5. peccatum esse mortale ante tempus constitutum ab Ecclesia matrimonium contrahere. Quod colligitur ex cap. Vbi non est, De despons. impub. ponderando illius verba *districte inhibemus*, & c. quae indicant obligationem grauem, atque adeo sub mortali imponi. Adde quod matrimonium tunc inualidum sit per hoc impedimentum: vt congruenter cap. A nobis, & sequenti, De despons. impuberum, notare solent Doctores, quorum plures in sua summa Henriquez commemorat lib. 12. cap. 7. §. 1. in margine lit. E. & ideo gravis iniuria fiat sacramento. A quo tamen peccato excusare potest, tum inuincibilis ignorantia, vt quando id fieret consilio parentum vel tutorum, quod puer contrahens bona fide sequeretur: tum etiam Episcopali licentia, seu dispensatio: quam si iusta causa ad sit, dare potest: va Sanchez in eadem disp. 104. num. 12. ostendit. Tum demum intentio contrahendi matrimonium, non quidem vt impedimentum habet Ecclesiasticum: sed vt hoc non obstante illud valeat, quantum potest alias valere, quod non est contra ius tribuens ei vim sponsaliorum in cap. finali De despons. impub. & in cap. vnico §. 2. eodem tit. in sexto.

NOTANDVM est tertio, annum pubertatis in viris quidem esse decimum quartum completum, & in foeminis duodecimum completum, ex cap. Puberes, & cap. Continebatur, & cap. Attestationes, & cap. Ex literis, De despons. impub. & cap. 1. De delectis puerorum, nihilominus validum esse matrimonium contractum in vltimo die eorundem annorum, prout habet Sanchez in praecedenti num. 2. quia in matrimonij fauorem ius sic interpretari consentaneum est, praesertim cum parum pro nihilo reputetur. Atque ante id tempus contractum matrimonium vim & locum habere sponsaliorum, iam diximus: quod est intelligendum si celebrantes excefferint annum septimum, quia ex cap. Literas, cap. Accessit, cap. Ad dissoluendum, ante illum contracta sponsalia non sunt valida. Porro et si quis non attigerit annum pubertatis, tamen si proximus sit pubertati, atque talis in quo malitia suppleat aetatem, potest valide matrimonium contrahere, ex cap. De illis 2. De despons. impub. & ex cap. vnico §. 2. eodem titulo in sexto.

NOTANDVM est quarto, de praedicta malitia quid sit, difficultatem esse: de qua inter ceteros (quorum Sanchez meminit in citata disp. 104. q. quarta) Couarr. satis late tractat in Epitome par. 2. cap. 5. Probabile autem videri, quod inter se non distinguantur proximum esse pubertati, & talem esse in quo malitia suppleat aetatem: hoc est, vt ibidem Couarr. interpretatur ibidem num. 3. qui discretionem habeat ad coniugalem consensum intelligendum, & potentiam ad carnalem copulam: adeo vt proximum esse pubertati, sit cu illa discretionem, hanc potentiam habere, quantumcumque nondum peruentum sit ad annum pubertatis. Pro quo facit quod ius canonicum talem proximitatem explicat per ipsam potentiam ad carnalem copulam, vt in citato cap. De il-

lis, & in cap. Puberes, eodem titulo.

NOTANDVM est quinto, talem potentiam, atque adeo proximitatem ad pubertatem, cognosci posse tribus potissimum modis. Primus est, quando inter personas per matrimonium coniunctas intercedit copula carnalis: quae interdum solet pubertatis tempus anticipare ex cap. A nobis De despons. impub. Atque si vterque coniunx fateatur talem copulam intercessisse, tunc validum est matrimonium, in quacumque demum aetate id contigerit dummodo habuerit discretionem requisitam ad praestandum liberum consensum. Quod si vir vnus dixerit & mulier contrarium, in foro exteriori creditur viro iuranti, ex cap. Continebatur, eod. tit. Secundus modus est, quando quis ante pubertatem habet copulam cum quacumque persona. Nam id indicium est sufficiens, quod malitia in ea suppleat aetatem. Hunc modum habet glossa ad cap. vnicum De despons. impub. in sexto, verbo *Suppleat*. Vltimus modus est ex signis corporis, de quibus consulendi sunt medici. Aliqua refert Syluester in verbo Matrimonium §. quaest. 3. vbi etiam horum modorum posteriorum meminit.

Legi de hac re potest Sanchez in citata disp. 10. quaest. 4. penultima & vltima. vt & in praecedenti quaest. 3. pro responsione ad difficultatem: quanto tempore expectandum sit, quando vir 14. anno expleto, aut foemina duodecimo, inueniuntur adhuc impotentes ad copulam: vt experientia fiat sufficiens ad iudicandum impotentiam esse perpetuam: & ideo matrimonium esse irritum. De qua cum eodem authore, & cum ceteris quos citat, tenere possumus expectandum esse vsque ad plenam pubertatem, quae in foeminis 14. anno aetatis contingit, & in viris anno 18. prout Sanchez ipse ex vtroque iure deducit. Notandum est postremo, ex c. 2. De despons. impub. nonnumquam pro bono pacis seu ad Principes magnos in amicitia retinendos, permitti vt matrimonium inter impuberes contrahatur: ita scilicet, vt vxor impubes ad domum mariti deducatur, ibique tanquam pignus pacis & amicitiae retineatur.

CAPVT XXIII.

De impedimento defectus testium & praesentiae Parochi.

SUMMARIUM.

- 275 Ex Concilio Trident. habetur tale impedimentum: cuius decretum promulgari in parochia specialiter debet, vt vim sortiantur. Nō autem Parochum praesentem, aliquid dicere.
- 276 Idem impedimentum habet locum in articulo mortis, & cum quis contrahit in loco vbi memoratum decretum est promulgatum, etiam si non sit promulgatum in propria parochia.
- 277 Sufficit alterutrius proprii praesentiae Parochi ad matrimonij validitatem: cum contrahentes sunt diuersarum parochiarum: quodque proprii Parochi nomine non comprehendatur is qui est quidem originis, non tamen loci in quo contrahitur.
- 278 Qui comprehendantur nomine proprii Parochi, cuius praesentia requiritur ad validitatem matrimonij.
- 279 Quatenus prohibitio Episcopalis, ne Parochus aut alius de ipsius licentia, matrimonio assistat, impediatur aut non impediatur eius validitatem.
- 280 Proprii Sacerdotis delegatus, rotel sicut ille, extra Parochiam assistere matrimonij, sufficiens ad eiusdem validitatem, & qualis debet esse talis delegatio seu licentia, vt censetur sufficiens.
- 281 De licentia tacita extra habitationem qui sit tenendum, & qui cum quis simplici Sacerdoti dicit sententiam habere contra contrahendi ipso assistente.
- 282 Validitatem matrimonij non obstat, quod Parochus aut testes meru aut dolo adducti sint ei assistere: & quando sponsali transcant in matrimonium, per secutam copulam carnalem.
- 283 Quis habens sensum rationis, potest esse testis & procurator in matrimonio: & casus in quo a matrimonij validitate, nec Parochi nec testium praesentia requiritur.

Con-

175

Concilium Trident. sess. 24. cap. 1. De reformat. matrimonij constituit ut matrimonia aliter contracta quam p[re]sente Parocho vel alio Sacerdote de eiusdem Parochi aut Ordinarij licentia, simulque p[re]sentibus duobus vel tribus testibus, nulla irritaque essent. Quod quidem efficeret, quomodo sit positum in Ecclesie potestate tractare, est scholastici instituti, ideoque relinquimus ei qui volet id ipsum videndum apud Thomam Sanchez in lib. 3. De matrimonio disp. 4. Duo autem, ut propria nostri instituti, annotare oportet. Alterum est, de fide esse quod ante Concilium Triden. matrimonia clandestina fuerint valida, ex definitione secundi De clandestina despons. & ex ipso Concilio Triden. in initio citati cap. primi. Alterum est, culpam quae committitur contrahendo matrimonium clandestinum, mortalem esse, quod satis indicant illa eiusdem Concilij verba ibidem. Sancta Dei Ecclesia ex iustissimis causis illa, de matrimonijs clandestinis loquitur, detestata est, atq; prohibuit. Inducunt quoque graves p[re]sentes quas idem Sanchez late persequitur in eod. lib. 3. disp. 42. & sequentibus. In quibus tanquam spectantibus maxime ad praxim fori externi non immorabimur, ad vitandum prolixitatis fastidium.

Qua etiam de causa quam paucis fieri poterit perstringemus, qua ille persequitur latius, a disp. 17. vsque ad 42. de p[re]sentia Parochi & testium; cuius defectu impedimentum istud constituitur.

Primum autem est: inter decreta Concilij Trident. peculiare esse illi, quo impedimentum istud inducitur, ut non obliget etiam promulgato eodem Concilio: nisi in parochia sit peculiariter promulgatum, & a promulgatione dies triginta effluxerint. Ita enim habetur ex fine memorati capituli primi De reformat. matrimonij, sess. 24.

Secundum est: Ad matrimonij validitatem non esse necessarium, v[er]o Parochus vel alius Sacerdos, cuius p[re]sentiam Concilium Trident. requirit, verba aliqua proferat: nam necesse sunt de matrimonij substantia, ut patet ex antecedentis p[re]sertim cap. octavo, neque Concilium ipsum facit eorum mentionem in clausula irritante; sed solum p[re]sentia Parochi & testium. Praecipit tamen in eodem cap. ut Parochus coniuges interroget, & ideo quaedam verba dicat iuxta v[er]ba n[on] solumque Parochia ritum. De qua re Sanchez lib. 3. disp. 38. plenius.

176

Tertium est: Impedimentum hoc locum habere etiam in articulo mortis, quando necessitas urget, neque Parochus haberi potest. Ita docet Sanchez in p[re]cedenti disp. 17. ca. 2. Neque aduersus illud valere Episcopi dispensationem, aut quod publice, & sciente maiore parte viciniae contrahatur matrimonium: aut quod celebratur ab ignorantibus inuincibiliter memoratum Concilij Triden. decretum. Quod idem author ibidem casu. 4. & 6. confirmat, eo maxime nexus fundamento: quod Concilium Trident. intrinsecam contrahendi matrimonij formam p[re]scribat, ita ut eam non seruantes reddat ad contrahendum omnino inhabiles, & huiusmodi contractus irritos ac nullos esse decernat. Rationes vero quae in contrarium obici possunt, reicit ex eo, quod particula, omnino inhabiles, omnino exceptionem excludat.

Quartum est: incolas locorum in quibus decretum Concilij Trid. promulgatum aut receptum non est, si per modum transitus & hospitij diuertant ad alia oppida in quibus idem decretum obligat, non posse valide contrahere, nisi p[re]sente Parocho, id est, seruata forma ab eodem Concilio p[re]scripta: quia peregrini teuentur in contractu seruare solemnitates requisitas legibus & consuetudinibus oppidi in quo contrahunt. Quandoquidem quisque ratione contractus, sortitur forum in loco contractus, ex c. finali, De foro competentis. Ita etiam docet idem author in sequenti disp. 18. q. 3. Qui ex aduerso in q. 4. statuit incolas locorum in quibus decretum Concilij Trid. obligat, si per modum transitus aliquo diuertant, ubi illud non obligat, valide contrahere absque p[re]sentia Parochi & testium: quia, ut initio proposita ostendit, quoad solemnitatem adhibendam in contractibus (de quorum numero est matrimonium) spectantur solae leges loci in quo contractus celebrantur: & ita, ut idem docet, quest. quinta, validum est matrimonium captiuorum initum apud infideles, a quibus abduci sunt.

177

QUINTVM est: Ut secundum idem decretum valeat matrimonium, requiri quidem de necessitate sacramenti, ut Parochus proprius contrahentium eis assistat: tamen si ipsi contrahentes sint diuersarum parochiarum, posse alterutrius Parochi p[re]sentiam sufficere, ad talem valorem, prout late tractat Sanchez in eodem lib. 3. disp. 19. Quia cum matrimonium non nisi duorum esse possit: hoc ipso, quod proprio Parocho committitur parochianum suum matrimonio coniungere, censetur eatenus commissum, quatenus necessarium est, ut ipsum alteri coniungat. Cum igitur alter ille perinde permittatur esse diuersae parochiae, ac esse eiusdem: proposita commissio Parochi censenda est tunc etiam locum habere, cum alter solummodo contrahentium, est suus Parochianus.

Adde & locum habere, etiam si ille qui assistit, non sit Parochus illius loci in quo matrimonium celebratur. De quo utroque latius Sanchez loco citato q. 1. & 2. Ratio vero est, quod contractus matrimonij, sicut & confessio sacramentalis, fiat inter volentes: ita ut non sit opus causa cognitione, nec Iudice pro tribunali sedente. ideoque, is qui est talis loci Iudex proprius, nihil habet vnde merito conqueratur. Adde praeterea ex eodem in sequenti q. 3. excusari posse a peccato Parochum proprium, secluso tanquam in seculo, si matrimonio sui Parochiani quod in aliena parochia celebratur, assistat sine licentia Ordinarij vel Parochi loci illius in quo celebratur. Id enim minus est, quam illic audire ipsius confessionem quod ei licitum est.

Adde adhuc ex disp. 20. quae in hac re de Parocho dicuntur, extendenda esse etiam ad eum Parochum qui non dicitur esse Sacerdos: quia Concilium indifferenter loquitur de Parocho, quamquam requirat interea, illum esse Sacerdotem, cui Parochus licentiam dat, ut matrimonio dum contrahitur assistat. Immo vero extendere deesse ad Parochum proprium, qui est excommunicatus aut suspensus, aut irregularis, aut interdictus a sacramentorum administratione, quam diu non priuatur parochia: prout idem in sequenti disp. 21. contendit. Et ratio est, quod quous eorum assistente matrimonio, vetum est ipsum contrahi p[re]sente proprio Parocho: de quo Concilium absolute loquitur.

Sextum est: Parochum loci in quo contrahens natus est, non facere sua p[re]sentia, ut matrimonium sit validum, nisi simul sit loci in quo idem habet habitationem, cum animo perpetuo manendi. Quod Sanchez 2 disp. 23 late tractat de edo proprio ab eiusdem Parocho, esse loci in quo habitat percipitque sacramenta: non autem loci in quo natus est, sed non habitat. Pro quo facit, quod canonica portio (qua est quoddamvis parochiale) non detur Parocho originis sed habitationis: cum interea dum quis habet duplicem parochiam, diuidenda sit eadem portio inter Parochos vtriusque, ex cap. 2. De sepulturis in 6.

SEPTIMUM est, Eum dici proprium Parochum sufficienter ad coniungendum aliquos matrimonio, aut ad dandam alteri licentiam coniugendi, qui habet potestatem ordinariam administrandi eisdem sacramentum poenitentiae, vel dandi licentiam alteri Sacerdoti idem agendi. Hoc intelligitur ex eo quod Concilium Trident. in decreto edito sess. 24. cap. 1. De reformat. matrimonij: eo modo ad validitatem matrimonij requirat p[re]sentiam Parochi proprii, vel alterius de eius licentia: quo in ca. Omnis vtriusque sexus, De poenit. & remissis ad validitatem sacramenti poenitentiae requiritur, ut proprius Sacerdos vel alius de licentia ipsius illud administret. Quo fit ut idem qui est proprius Sacerdos poenitentis sufficienter ad Sacramentum poenitentiae, censeri debeat ille esse, cuius assistentia siue per se, siue per Sacerdotem a se ad eum delegatum, ad matrimonij validitatem requiritur.

Qui autem tales sunt praeter Parochum, lib. 3. disp. 26. & aliquot sequentibus, idem author late persequitur. Primus est, de quo in eadem disp. 26. Religiosus qui in nouo Indiarum orbe ministeria Parochi obit. Secundus, de quo disp. 27. Archipresbyter cathedralis Ecclesiae, quando praebendae ipsius annexum est, ut ex officio audiat confessiones omnium de ea dioecesi. Tertius, de quo, & de quinque sequentibus disp. 28. est Archiepiscopus & Episcopus in sua dioecesi. Quartus, Archiepiscopus adhuc in dioecesi sui Suffraganei, cum ad ipsum fuerit prouocatum aduersus eundem Suffraganeum,

178

neum,

REGINA
DE
PRAE
INDR
E. V

neum, nolentem aut negligentem aliquos coniungi. Quintus, ille qui auctoritate Episcopali præfite vacante. Sextus, Abbas in Ecclesia, nulli Episcopo subiecta, in qua iurisdictionem habet quasi Episcopalem. Septimus, Cardinalis in Ecclesia sui tituli. Octavus, Legatus Summi Pontificis in Provincia suæ legationis. Nonus, Vicarius generalis, de quo multa in disput. 29. & 30. Decimus, de quo disput. 31. est ille cui absente Parocho, aut nondum Sacerdote, vniuersa Parochiæ cura committitur siue ab Episcopo, siue ab ipso Parocho, vel cui ab iisdem licentia assistendi matrimonio datur cum potestate alium delegandi: non quidem vt suum, sed vt Parochi à quo delegatus est, locum teneat. Nam vt idem nu. 8. habet ex Felino, Ordinarius nequit potestatem concedere subdelegandi, nomine ipsius delegati, dicendo Subdelega nomine tuo: quia potestas subdelegandi non potest fundari in persona delegati, qui nec ipse proprio nomine agere potest: sed solum nomine delegantis. Aduerte vero cum eodem in sequenti 19. Vicarium quem Parochus præsens assumit vt iuret ipsum, delegare non posse: quia Parochus ipse non censetur tali suas plenas vices committere, sicut censetur Vicario in absentia ipsius instituto.

ADVERTE præterea ex disput. 32. matrimonium contractum coram Parocho vel delegato ad vniuersam Parochiæ curam, vel coram alio Sacerdote de eius licentia validum esse: quamuis Episcopus prohibuerit ne is tali matrimonio assistat, vel per suam aut synodalem constitutionem interdixerit licentiam assistendi dare Sacerdoti qui non sit ab Episcopo approbatus: nisi in tali constitutione expresse addatur clausula irritans aliter gesta. Nam matrimonium ex simplicis prohibitione non reddi irritum, patet ex cap. 2. De matrimonio contracto contra interdictum Ecclesiæ: in cuius fine sic habetur: *Licet enim contra interdictum Ecclesiæ ad secunda vota transire non debuerint: non tamen est conueniens vt ob id solum sacramentum coniugij dissoluatur.*

Similiter ex disput. 33. validum esse matrimonium, cui delegatus assistit, non exequens aliquid quod habet in mandatis: verbi gratia, vt sponsis sub excommunicatione præcipiat, ne consumment matrimonium donec præmittantur denunciations: vel vt non nisi præmissis denunciationibus, & indagazione impedimentorum, assistat matrimonio. Ratio est, quod talis forma expressa in licentia, non sit de eius essentia, sed tantum admonitio, qua licentiatu instruitur de ratione qua debet se gerere. Quæ de re pro pleniore intelligentia legendus est loco citato memoratus auctor. Cæterum in hoc quam in præcedenti casu peccatur, nisi iusta causa existeret, siue agendo contra præceptum Superioris, siue infideliter agendo, siue ius commune violando: quidquid alias patrimonium sit validum.

OCTAVVM est, Matrimonium valere cum simplex Sacerdos assistit de licentia Parochi, non obstante quod celebretur extra parochiâ. Ratio est, quia iurisdictione ad quâ hæc assistentia reducit, eû sit voluntaria, potest à proprio Sacerdote, & ab ipsius delegato exerceri extra territorij. Hoc late tractat Sanchez lib. tertio disput. 34. Vide dicta num. 177.

NONVM est, qualis debeat esse licentia à Parocho alicui Sacerdoti concessa ad assistendum matrimonio vt ipsum sit validum, explicatur sequentibus propositionibus, quas Sanchez habet in sequenti disput. 35. Prima est: Satis esse licentiam generalem qua Parochus alicui Sacerdoti concedit licentiam exercendi in sua Parochia, omnia quæ ad animarum curam pertinent: quia licentia eiusmodi generalis, est intelligenda generaliter: ideoque vt includat matrimonium cuius celebrationi interesse ad animarum curam pertinet.

Secunda est, Ad matrimonij validitatem non sufficere licentiam concessam ad aliquos particulares actus ad animarum curam pertinentes, etiam matrimonij celebratione digniores, vt est poenitentia & Eucharistiæ sacrosanctæ administratio: quia potestas delegata non est extendenda de casu expresso ad non expressum: præsertim cum est diuersa ratio, vt censetur esse in administratione sacramentorum tam poenitentia quam Eucharistiæ: & matrimonij, cuius non est talis necessitas, qualis est illorum.

Tertia est, Sufficere vt verbo detur eiusmodi licentia, requiri eam esse in scriptis. Cum enim Concilium Tridentinum matrimonij validitatem exigens Parochi vel Ordinarij

licentiam, non exprimat, vt ea sit in scriptis, nihil est curid necessarium esse dicatur.

Quarta est, Licentiam tacitam ex ratihabitione de futuro (id est, quod simplex Sacerdos probabiliter credat Parochum habiturum ratum si ipse homine assistat matrimonio, non esse sufficientem ab ipsius matrimonij validitatem. Ratio est: quia licentia ad matrimonij validitatem necessaria, debet adesse dum matrimonium celebratur. At cum ratihabitione tantum est de futuro, licentia non est de præfenti, eoque tempore in quo celebratur matrimonium.

Quinta est, Licentiam tacitam quæ habetur ex ratihabitione de præfenti vel præterito sufficere posse ad validitatem matrimonij: quia tunc ratio præcedentis propositionis cessat: & vt supponimus, Parocho non inferitur præiudicium alicuius momenti, vnde præsumi possit non consentire. Censetur autem licentia esse de præfenti, quando tempore celebrationis vel ante celebrationem matrimonij, ad est consensus tacitus & interpretatiuus Parochi aliquo signo externo manifestatus, vt si coram ipso dum matrimonium contrahitur, alius sacerdos tanquam ipsius vices gerens assistat, nec impediat cum facile possit, sed tacet totum videt. Aut si Parochus ipse tanta familiaritate cum tali Sacerdote cõiunctus esset, vt scilicet gaudeat coram illo iniri matrimonium, & datas ab eo matrimonij sihedulas admittat.

In disputatione autem 37. sequenti, idem author inquirat An simplex Sacerdos debeat credere dicentibus se licentiam habere à Parocho, vt eos matrimonio coniungat. Respondetque nisi dicentes personæ sint valde dignæ fide, non esse eis credendum, quia licet in foro poenitentiali credatur dicenti se licentiam aliquam habere, non tamen in foro externo, ad quod patet matrimonium pertinere: cum eius contractus sit de illis quæ ad æternam Ecclesiæ gubernationem attinent. Sic enim in eo foro non creditur dicenti se absolutum ab excommunicatione, nisi ostendat literas eius à quo absolutus est, ex cap. Sicut, De sententia excommunic. Sic etiam confessio quando pertinet ad Ecclesiæ gubernationem, vt annua confessio, Parochus non est adhibiturus fidem dicenti se illam perfecisse, nisi per schedulam per quam id illi constet, prout habet Ecclesiæ vsus.

DECIMUM est, validum matrimonij nõ ob stare, quod Parochus vel testes assistant casu: vt cum forte transeuntes, nec data opera interfunt: aut vi detenti, aut dolo ad aliud vocati: dummodo consensus contrahentium intelligant ex verbis, aut aliis signis quibus eos exprimat. Ratio est, quia cum Tridentinum Concilium, tantum exigat matrimonium celebrari coram Parocho & testibus, satis fit decreto illius, si celebretur assistentibus prædictis sum mentis aduertentia, qua testimonium matrimonij contracti, possit rite perhiberi, adeoque obtineri finis Concilij Tridentini propositus: nimirum vt constet de consensu contrahentium matrimonium, neque eo spreto, illi possint aliud inire. De qua re pluribus Sanchez 2. disput. 39. Pari ratione addens nec eadem validitati ob stare, si licentia alicui Sacerdoti excessiva ad assistendum matrimonio, metu vel dolo obiecta sit à Parocho.

VNDECIMUM est, iante Concilium Trid. quocumque post sponsalia sequebatur copula carnalis cum affectu maritali, fuisse verum matrimonium, in interno foro quam in externo. Sin affectu tantum fornicario, non fuisse quidam matrimonium validum in foro conscientia: in foro tamen externo semper præsumptum esse verum matrimonium, quocumque tandem animo consummatum fuisset, ex cap. Is qui De sponsal. Post Concilium vero Tridentinum vbi ipse decretum de quo agimus locum habet, certum esse quod sponsalia facta sine Parochi & testium præfentia, nunquam transeant in matrimonium per subsequentem copulam, siue in foro interno, siue in externo.

DVODECIMVM est, Ad matrimonij valorem posse quoscumque testes habentes vsu rationis, etiam si non habeant qualitates iure requisitas vt habiles & legitimi censentur: ideoque sufficere etiam infames, excommunicatos, parentes, consanguineos, seruos, familiares, fœminas, imo & infideles. Quia quauis testes sine alias illegitimi, & inhabiles: faciunt tamen sufficientem fidem quando sunt instrumentarii, hoc est, de communi contrahentium consensu, appositi instrumento prout in contractu matrimonij ap-

181.

182.

183.

potun-

ponantur. Cui rationali quot alias Sanchez adiungit *disput.* 41. *late vot. an hanc difficultatem discutiens*: simulque de procuratore ad matrimonium contrahendum constituto, docens pari ratione non requiri in eo de necessitate qualitates quas ius humanum exigit vt constituatur ad alia negotia peragenda: sed sufficere, si qualitatem habeat iure naturæ requisitam, nempe vsum rationis.

Decimum tertium est, Quando matrimonium publice celebratum fuit in præsentia Parochi & testium, ac cum solitis denunciationibus, sed propter aliquid occultum impedimentum fuit inualidum: quando ipsum impedimentum aufertur, ac matrimonium lenuo celebratur, non esse opus vt in illa secunda celebratione Parochus & testes vocentur: sed occulte fieri potest celebratio prout declarauit Pius quintus teste Nauarro in *Enchir. c. 22. n. 70.*

TITVLVS TERTIVS.

De minoribus matrimonij impedimentis, & dispensatione siue in eiusdem siue in maioribus.

Impedimenta minora matrimonij dicuntur, quæ reddunt matrimonium illicitum, non item inualidum: seu quæ faciunt vt peccet is, qui sciens contrahit cum aliquo tali impedimento: non autem vt matrimonium contractum sit irritum ac nullum.

CAPVT XXIV.

De impedimentis voti simplicis, sponsaliorum, & interdicti Ecclesiæ.

SVMMARIVM.

- 184 *Votum simplex castitatis quæ genus impediatur matrimonium.*
- 185 *Mortaliter peccat quis contrahendo matrimonium cum habente votum castitatis expressum, aut implicitum: & quid iuris si tale votum sit conditionale.*
- 186 *Quid sit agendum cum eo qui interrogat, num adstrictum voto simplici castitatis, possit valide contrahere matrimonium.*
- 187 *Impedimentum sponsaliorum.*
- 188 *Impedimentum interdicti Ecclesiæ, quod violatur solemnitate matrimonij celebrata certis diebus, & in quo consistat talis solemnitas.*
- 189 *Alij duo modi quibus violatur.*

184. **P**RIMUM IMPEDIMENTVM MINVS est, votum simplex castitatis perpetuæ, aut religionis ingredientis, vt suscipiendi Ordinis sacri, aut nunquam nubendi. Cuius obseruationi obstat matrimonij contractus, qui proinde factus animo illud consummandi, vt solet, peccatum est contra illud ius diuinum, quod obligat ad voti obseruationem: atque peccatum mortale, ex communi Theologorum sententia; teste Nauarro in *Enchir. cap. 12. num. 26.* Pro qua sunt verba prioris ad *Timoth. cap. 5.* Adolescentulas autem viduas deuota. Cum enim luxuriatæ fuerint in Christo, nubere volunt habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. Faciunt etiam *cap. Licet & cap. Magnæ De voto.*

Verum tamen matrimonium est validum, ex *cap. Quidam nubentes & cap. Si vir distinct. 27. & ex cap. Meminimus, cap. Consultuit, cap. Rursus, qui Clerici vel vouentes; & ex cap. vnico De voto in 6.* Quod quidem verum est etiam si vterque contrahentium votum habet castitatis, vt communem sententiam esse testatur Nauarro in *Enchir. cap. 22. num. 73.* pro qua aliquot auctores Sanchez citat *disput. 11. nu. 10.* Quamquam sic contrahens tenetur seruare votum quantum potest. Vnde antequam consummatum sit matrimonium, nec potest petere debitum nec reddere intra primum bime-

stre: quo temporis spatio potest religionem ingredi iuxta *cap. Ex publico De conuers. coniug. Post consummatum vero potest quidem reddere, non tamen petere sine dispensatione, quam ex Nauarro in Enchir. cap. 16. nu. 30.* Episcopus potest dare ei cui periculum alicui imminet peccandi in ea re. Nec item potest priore coniuge mortua aliud matrimonium inire, quia votum perpetuæ castitatis perinde reddit inhabile *ad 2. 3. vel 4. matrimonium ineundum, atque ad prius: nec excusabit quod vehementissimis carnis stimulis urgeatur, expertusque sit se passim rueri, neque vires ad resistendum in se sentiat. Id enim constat ex vsu Ecclesiæ, quæ non existimat talem eximi à voto ratione eiusmodi difficultatis, siue antecedentis siue sequentis voti propositi emissionem: sed tantum esse causam sufficientem dispensationis. De quo Sanchez in præcedenti num. 9.*

Aduerte autem in hac re quoad matrimonij validitatem, excipiendum esse votum simplex castitatis in nostra societate emissum iuxta ipsius constitutiones post biennium nouiciatus, reddit matrimonium non modo illicitum & inualidum per constitutionem *Greg. 13.* editam anno Domini 1584. De qua re videri possunt *Gregor. à Valen. to. 4. disput. 10. quæst. 5. puncto 3. §. Votum & Henriquez lib. 12. cap. 8. §. 6.*

Aduerte secundo, contrahentem cum habente votum perpetuæ castitatis aut religionis, aut sacri Ordinis assumendi, aut non ineundi matrimonij, peccare mortaliter, tanquam sic cooperantem peccato alterius, vt ad illud exhibeat se socium; quandoquidem contractus matrimonij cum non nisi inter duos esse possit, vtrumque contrahentem sufficit. Ita Sanchez in eadem *disput. 11. num. 11.* alios citans.

Aduerte tertio, quod idem in præcedenti num. 7. habet ex *Abulensi*: non referre quod eiusmodi votum sit conditionale, nam etsi is qui illud emittit non teneatur ad illud, nisi impleta conditione: tenetur tamen dum hæc pender, vitare assumptionem status qui tali voto repugnat, nec potest cum eo consistere. Sic qui vouit se ingressurum religionem, si contingat fratrem ex bello incolumem reuerti, non modo post illius reuersionem nequit contrahere: sed nec ante eam donec constiterit non reuersurum.

Aduerte quarto, quod idem ibidem num. 12. tractat: si quis adstrictus istiusmodi voto interroget, An possit eo non obstante valide contrahere: primo prudenter eludendum esse interrogantem cauta responsione celando veritatem absque mandacio, aut sermonem traducendo alio, præsertim cum ipse interrogans appareat fragilis, qui vera doctrina abusus sit ad ineundum id matrimonium, cum sacrilegio mortali. Namque lex charitatis non solum præscribit ne proximo præbecamus occasionem peccandi, sed etiam vt ab illo eam remoueamus quantum possumus. Quod si non detur commoditas reticendi veritatem: ea aperire (dicendo scilicet validum quidem esse tale matrimonium, sed ipsum contrahendo committi peccatum mortale) nulla est culpa scandalis, seu occasiois data peccandi: quia peccati in eo grauitatem proponendo, dum dicitur esse mortale, non datur occasio ruinæ sed potius cauendi ruinam. Neque doctrina de validitate matrimonij non impedita per votum simplex, est de se prouocatiua ad peccatum: alioqui non liceret eam in libris tradere: quod quæa quis ad peccatum abutatur, ex ipsius sola malitia prouenit.

SECUNDVM IMPEDIMENTVM MINVS, sunt sponsalia. Ille enim qui hæc cum aliqua persona contrahit, non potest cum alia matrimonium contrahere sine peccato mortali: nisi iustam causam illa rescindendi habeat, iuxta dicenda in sequenti tractatu de iisdem sponsalibus. Ratio peccati mortalis est; quia sponsalia sunt promissio obligatoria ex ca. Desponsatas, *cap. Atho, cap. De coniugali, 27. quæst. 2. & ex cap. Præterea, & ex ca. Ex literis 2. De sponsalib. Atque obligatoria ex iustitia, vtpote reciproca tanquam contractus, & facta de re graui: quam non præstare grauis iniuria est. Ita sentientes auctores plures refert Sanchez *lib. 1. De matrimonio disput. 27. num. 2.* Quia vtro promissione eiusmodi, non transfertur dominium, fit vt nec dimitatur matrimonium, quo illud quod promissum est, alteri dominio irrevocabiliter subiicitur.*

REGINA
DI
PRACTI
NDRI
EV